

Лубенченко О. Е.,
доктор економічних наук,
професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ

БЛАГОДІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ: ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ ПІД ЧАС АУДИТУ

Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» в статті 1 визначає:

– благодійна організація – юридична особа приватного права, установчі документи якої визначають благодійну діяльність в одній чи кількох сферах, визначених цим Законом, як основну мету її діяльності;

– благодійник – дієздатна фізична особа або юридична особа приватного права (у тому числі благодійна організація), яка добровільно здійснює один чи декілька видів благодійної діяльності [1].

Тобто, благодійна організація – це недержавна структура, що має на меті впровадження діяльності в інтересах суспільства, його представників, без отримання прибутку. Види діяльності представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Види благодійної діяльності за статтею 3 Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» [1]

№	Напрями благодійної діяльності
1	Освіта
2	Охорона здоров'я
3	Екологія, охорона довкілля та захист тварин
4	Запобігання природним і техногенним катастрофам та ліквідація їх наслідків, допомога постраждалим внаслідок катастроф, збройних конфліктів і нещасних випадків, а також біженцям та особам, які перебувають у складних життєвих обставинах
5	Опіка і піклування, законне представництво та правова допомога
6	Соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальні послуги і подолання бідності
7	Культура та мистецтво, охорона культурної спадщини
8	Наука і наукові дослідження
9	Спорт і фізична культура
10	Права людини і громадянина та основоположні свободи
11	Розвиток територіальних громад
12	Розвиток міжнародної співпраці України
13	Стимулювання економічного росту і розвитку економіки України та її окремих регіонів та підвищення конкурентоспроможності України
14	Сприяння здійсненню державних, регіональних, місцевих та міжнародних програм, спрямованих на поліпшення соціально-економічного становища в Україні
15	Сприяння обороноздатності та мобілізаційній готовності країни, захисту населення у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного стану

Джерело: складено на підставі [1]

Такі види діяльності, як охорона здоров'я, допомога постраждалим внаслідок катастроф, збройних конфліктів і нещасних випадків, біженцям та особам, які перебувають у складних життєвих обставинах, опіка і піклування, правова допомога, соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальні послуги, захист прав людини і громадянина та основоположних свобод, розвиток міжнародної співпраці України, сприяння обороноздатності та мобілізаційній готовності країни, захисту населення у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного стану набувають ще більшої актуальності під час воєнного стану, який був впроваджений Указом Президента України від 24.02.2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [2].

Під час воєнного стану благодійні організації отримують, в тому числі імпортують, значну кількість гуманітарних товарів. Про те, як свідчать Типологічні дослідження Державної служби фінансового моніторингу, що є національним центром для отримання та аналізу повідомлень про підозрілі операції, операції, які мають відношення до відмивання коштів, отриманих злочинним шляхом, через фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, благодійні організації несуть в собі ризики щодо відмивання коштів [3]. Для оцінки ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення Міністерством фінансів України було затверджено наказ від 28.12.2022 року № 465 [4]. Цей наказ вимагає від аудиторських фірм до/та під час встановлення ділових відносин із благодійними організаціями оцінити ризики відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом, ідентифікувати та верифікувати управлінський персонал таких організацій, їх кінцевих бенефіціарів. В таблиці 2 наведені критерії оцінки ризиків благодійних організацій, які застосовують аудиторські фірми – суб'єкти первинного фінансового моніторингу.

Таблиця 2

Критерії оцінки ризиків благодійних організацій, які застосовують аудиторські фірми – суб'єкти первинного фінансового моніторингу

№	Застосований критерій
1	Благодійна організація веде фіктивну діяльність; використовує іноземні банківські рахунки, в установах, що зареєстровані в державах, які здійснюють збройну агресію проти України, в офшорних зонах, непідконтрольних та тимчасово окупованих територіях, в державах із «чорного», «сірого» списку FATF – Міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей, в державах із високим ризиком корупції, в державах яким притаманний підвищений ризик фінансування тероризму, які не співпрацюють у наданні інформації про бенефіціанте володіння
2	Благодійна організація здійснює фінансову операцію, яка пов'язана з великими сумами готівки або пожертвуваннями без використання банківських рахунків
3	Використання коштів не відповідає меті та діяльності благодійної організації; проведення фінансових операцій за участю благодійної організації без належного пояснення суті таких операцій; великі пожертви з-за кордону на невстановлені цілі
4	Участь у фінансуванні придбання товарів подвійного використання
5	витрачання коштів благодійної організації без формування відповідної звітності про їх використання

6	Переказ коштів благодійної організації на користь громадян (організацій), які є резидентами Російської Федерації та/або Республіки Білорусь, фізичних та юридичних осіб, до яких застосовано спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції)
7	Сума пожертв до благодійної організації не відповідає фінансовому стану особи, яка надає такі пожертви; благодійні внески перераховуються обмеженій кількості осіб
8	У відкритих джерелах наявна інформація про те, що члени керівних органів благодійної організації та/або управлінський персонал мають причетність до злочинної діяльності

Джерело: складено на підставі [4]

Аудитор оцінює ризик як неприйнятно високий, високий, середній, низький, виходячи із свого професійного судження. Інформація щодо оцінки ризиків відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом, отримана аудиторською фірмою дозволяє виявляти, попереджати відповідні злочини.

Список використаних джерел

1. Про благодійну діяльність та благодійні організації Закон України від 5 липня 2012 року № 5073-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>
2. Про введення воєнного стану в Україні Указ Президента України від 24.02.2022 року № 64/2022 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
3. Типології Державної служби фінансового моніторингу URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/tipologi/tipologi-derzhfinmonitoringu>
4. Про затвердження Критеріїв ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2022 року № 465 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0258-23#Text>